

Innhold

Førord	13
Kapittel 1	
Introduksjon	15
Sentrale forutsetninger for å fungere som agent i eget liv	19
Kunnskaper og ferdigheter	19
Positiv selvoppfatning	19
Motivasjon	19
Tilhørighet og positive sosiale relasjoner	20
Selvstendighet, verdier og kritisk refleksjon	20
Selvregulerende ferdigheter	21
Klasseledelse	22
Kapittel 2	
Læring	23
Innledning	23
Læring på skolen og i hverdagslivet	25
Hva elevene lærer i skolen	28
Skolefaglige kunnskaper og ferdigheter	28
Kunnskap om samfunnet og om kulturelle forskjeller	30
Atferd, kommunikasjon og sosiale ferdigheter	30
Emosjoner	31
Selvoppfatning og motivasjon	31
Læringsstrategier	31
Forsvarsstrategier	32
Teorier om læring	32
Behavioristiske teorier – læring ved betinging	34

Klassisk betinging	34
Operant betinging	36
Kognitiv innflytelse på behavioristisk teori	43
Kognitive teorier om læring	44
Informasjonsprosessering	46
To tidlige konstruktivistiske teorier	50
Sosial læringsteori – modell-læring	57
Sosial kognitiv teori	61
Sosiokulturell teori	67
Den nærmeste utviklingssonen	68
Veiledning og støtte	70
Læring som praksisfellesskap	72
Vurdering av læring i sosiokulturell teori	75
Bearbeiding av kunnskap i skolen	75
Overflatekunnskap og dybdekunnskap	76
Dybdelæring	78
Avslutning	85
Drøftingsoppgaver	87

Kapittel 3

Selvoppfatning	88
Innledning	88
Selvoppfatning og selvpresentasjon	90
Selvverd, skolefaglig selvvurdering og mestringsforventning	91
Selvverd	92
Betydningen av selverd	93
Kilder til selverd	95
Områdespesifikk selvvurdering	101
En flerdimensjonal og hierarkisk oppbygd selvvurdering	101
Betydningen av skolefaglig selvvurdering	103
Kilder til skolefaglig selvvurdering	106
Mestringsforventning	117
Betydningen av mestringsforventning	118
Kilder til mestringsforventning	120
Avslutning	128

Likheter og forskjeller mellom faglig selv vurdering og mestringsforventning	129
Drøftingsoppgaver	131
Kapittel 4	
Motivasjon	132
Innledning: Kan motivasjon observeres?	133
Teori om forsterking	135
Pedagogiske implikasjoner av teori om forsterking	137
Teorier om behov	137
Maslows behovshierarki	138
Deci og Ryans teori om selvbestemmelse og indre motivasjon	141
Teorier om motivasjon og selvoppfatning	150
Forventning om mestring	150
Motivasjon og selvverd	156
Teori om lært hjelpeløshet	169
Pedagogiske implikasjoner av motivasjonsteorier som tar utgangspunkt i selvoppfatning	172
Teori om mål og verdier	173
Teori om målorientering	173
Eccles' expectancy-value-teori	181
Motivasjon og atferd	184
Behovet for selvbeskyttelse kan utløse ulike former for atferd	187
Konklusjon	189
Drøftingsoppgaver	191
Kapittel 5	
Selvregulering	192
Innledning	192
Metakognisjon	192
Selvregulert læring	194
Planleggingsfasen	198
Handlingsfasen	199
Selvrefleksjonsfasen	200
Betydningen av selvregulering	201
Når selvreguleringen svikter	202
Drøftingsoppgaver	205

Kapittel 6

Læringsmiljø	206
Innledning	206
Tilpassing av undervisningen til elevenes forutsetninger	208
Betydningen av tilpassing	209
Tilpassing i praksis	213
Skolens målstruktur og grad av sosial sammenligning	218
Vurdering	222
Formativ vurdering – vurdering for læring	223
Summativ vurdering og sluttvurdering	225
Vurdering og valg av oppgaver	226
Vurdering, sosial sammenligning og kriterier for mestring	227
Vurdering og attribusjon	228
Forholdet mellom formativ og summativ vurdering	229
Elevaktivitet, medbestemmelse og autonomistøtte	230
Analyse av elevrollen	231
Læreren som formidler og veileder	233
Struktur og oversikt	235
Elevenes forhold til læreren	238
Det sosiale miljøet blant elevene	240
Sosial status	241
Mobbing	243
Avslutning	246
Drøftingsoppgaver	247

Kapittel 7

En organisatorisk modell for elevenes læring	248
Prinsipper som TIL-modellen er utviklet for å ivareta	248
Struktur og oversikt	248
Elevaktivitet og elevsamarbeid	249
Avveksling og hvile	249
Tilpassing og mestring	249
Selvstendighet og selvregulerende ferdigheter	250
Formativ vurdering og sosial støtte	250
Autonomistøtte og gode relasjoner mellom lærer og elev	251
Lærersamarbeid	251
Informasjon og samarbeid mellom skole og hjem	251

Visuell utforming av modellen (arbeidsplanen)	252
Faglig innhold	255
Prosess	256
Planleggingsfasen	257
Gjennomføringsfasen	258
Vurderingsfasen	258
Oppsummering: Hvordan ivaretar TIL-modellen sentrale pedagogiske prinsipper?	259
Drøftingsoppgaver	262
Kapittel 8	
Klasseledelse	263
Innledning	263
Tradisjonelle strategier for klasseledelse	266
Få, klare og enkle regler	266
Ros eller belønning av ønsket atferd	267
Sanksjonering av uønsket atferd	268
Klare forventninger, struktur og oversikt	269
Fysiske forhold og gruppering i klasserommet	269
En utvidet forståelse av klasseledelse	270
Klasseledelse, autonomi og kollektiv kultur	273
Drøftingsoppgaver	274
Referanser	275
Register	303